

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Філологічний факультет

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ
„ПЕДАГОГІКА”**

для студентів III-го курсу філологічного факультету

галузь знань

03 Гуманітарні науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність

035 Філологія

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

035.01 Українська мова та література

(назва спеціалізації)

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни “Педагогіка” є формування у студентів знань, умінь організації процесів навчання й виховання як педагогічної взаємодії з учнями, особистісного ставлення до педагогічної діяльності.

Завдання курсу полягає в:

- оволодінні студентами знаннями теоретичних основ педагогічного процесу; сучасного освітнього простору; основних дидактичних систем; методів, засобів та форм організації навчання; філософських основ сучасного українського виховання;
- формуванні адекватного розуміння процесів навчання та виховання як педагогічної взаємодії суб’єктів обопільної діяльності;
- застосуванні набутих теоретичних знань у конкретних видах практичної діяльності під час проходження педагогічної практики.

У результаті вивчення курсу “Педагогіка” студент повинен

знати:

- сутність головних педагогічних категорій;
- методи науково-педагогічних досліджень;
- основні віхи історичного розвитку освіти в Україні та за кордоном;
- особливості розвитку особистості;
- тенденції розвитку освіти у сучасному світі;
- сутність, структуру та особливості процесу навчання у школі;
- критерії відбору змісту навчального матеріалу з мови та літератури, основні джерела змісту освіти;
- традиційні та інтерактивні методи навчання;
- сучасні організаційно-методичні форми навчання учнів;
- критерії оцінювання діяльності педагога та учня;
- сутність, напрями, форми і методи виховання учнів;
- шляхи, умови, формування учнівської спільноти;
- основи педагогічного спілкування;

вміти:

- застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;
- аналізувати історичний досвід та сучасні тенденції розвитку освіти;
- аналізувати вікові особливості учнів; ставити навчальну мету, відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу;

- розвивати інтерес учнів до навчального предмета;
- складати плани-конспекти різних типів навчальних занять;
- застосовувати різноманітні методи і прийоми організації виховного впливу на учнів;
- окреслювати структуру та складати план-конспект виховного заходу;
- аналізувати та знаходити вихід із різноманітних педагогічних ситуацій.

ТЕМИ І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1. Педагогіка як наука. Методи науково-педагогічного дослідження (2 год)

1. Педагогіка як наука про виховання, навчання та розвиток особистості. Суспільне значення праці вчителя.
2. Головні методи науково-педагогічного дослідження.
3. Сутність методу педагогічного спостереження.
4. Застосування в педагогіці соціологічних методів дослідження (анкетування, метод рейтингу, соціометрія тощо).
5. Етапи педагогічного експерименту. Наведіть приклади його використання в педагогічній науці.

Завдання для самостійної роботи

1. Обґрунтуйте важливість праці вчителя в сучасних умовах України.
2. Розкрийте свої міркування щодо дотримання етичних засад у процесі використання методу педагогічного спостереження.
3. Спробуйте скласти анкету для учнів з метою вивчення їхніх читацьких інтересів.

Список літератури

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. К., 2008.
2. Волкова Н.П. Педагогіка. К., 2007.
3. Зайченко І.В. Педагогіка. К., 2016.
4. Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю. Основи педагогічних досліджень. К., 1998.
5. Фіцула М. Педагогіка. К., 2002.
6. Ягунов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. К., 2002.
7. Інтернет-джерела:
https://pidruchniki.com/1878100834951/pedagogika/metodologiya_pedagogiki
<http://studentam.net.ua/content/view/2233/97/>.

Тема 2. Вибрані питання розвитку педагогічної думки та освіти в Україні (2 год)

1. Навчально-виховні традиції Київської Русі. Головні пам'ятки науково-педагогічної думки.
2. Особливості навчально-виховного процесу у братських школах. Козацька педагогіка.
3. Виникнення перших університетів в Україні. Головні віхи діяльності Львівського, Харківського, Київського та Одеського університетів.
4. Русифікаторська політика царського уряду в галузі освіти в Україні у ХУІІІ - на початку ХХ ст.
5. Становище української школи в Галичині наприкінці ХУІІІ – у 20-30-х роках ХХ ст.
6. Роль визначних українських діячів та педагогів у становленні освіти в Україні (К. Ушинський, Г. Ващенко, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський, І. Франко, А. Шептицький та ін.).

Завдання для самостійної роботи

1. Поміркуйте, який внесок зробили українці у розвиток освіти та світової педагогічної думки? Обґрунтуйте свою відповідь.
2. Виконання міні-проєкту №1 “Погляди відомого педагога або письменника на виховання та навчання (на прикладі прочитаного твору)”.

Список літератури

1. *Бойко А.М., Бардінова В.Д., Гриньова М.В., та ін.* Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник / За заг. ред. А.М. Бойка. К., 2004.
2. *Волкова Н.П.* Педагогіка. К., 2007.
3. *Герцюк Д.Д.* Навчально-методичні матеріали до вивчення спецкурсу “Історія школи та освіти в Україні”. Львів, 1999.
4. *Зайченко І.В.* Історія педагогіки: у двох книгах. К., 2010.
5. Історія педагогіки / За ред. М.Гриценка. К., 1973.
6. *Микитась В.* Давньоукраїнські студенти і професори. К., 1994.
7. *Науменко Ф.І.* Школа Київської Русі: лекції з історії педагогіки для студентів університету. Львів, 1965.
8. Педагогіка. Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. К., 2003.
9. *Скільський Д.М.* Історія української педагогіки. Ілюстрований навчальний посібник. Тернопіль, 2012.
10. *Фіцула М.* Педагогіка. К., 2002.

Тема 3. Розвиток і формування особистості (2 год)

1. Теорії та концепції розвитку особистості.
2. Вікові особливості школяра молодшого, середнього і старшого шкільного віку та їх урахування в освітньому процесі.
3. Інклюзивний підхід до виховання та навчання дітей з особливими потребами.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйтеся до тесту для перевірки знань з першого змістового модуля.
2. Виконання міні-проєкту № 2 “Мені тринадцятий минало...” .

Список літератури

1. *Волкова Н.П.* Педагогіка. К., 2007.
2. Дольто Франсуаза. Боротьба за дитину. Як уникнути стереотипів і штампів виховання. Харків. 2018.
3. *Заячківська Н.* Педагогіка: збірник тестів: навч.-метод. посіб. Львів, 2011.
4. *Кошманова Т.С.* Методичні вказівки до вивчення теми “Концептуальні моделі розвитку особистості школяра” для студентів педагогічних відділень університетів. Львів, 1994.
5. *Костюк Г.* Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К., 1989.
6. *Савчин М.В., Василенко Л.П.* Вікова психологія: Навч. посібник. Дрогобич, 2001.
7. *Фіцула М.* Педагогіка. К., 2002. С. 44-50, 59-60.
8. *Ярмоцук І.* Інклюзивне навчання в системі освіти // Шлях освіти, 2009. С.24-28.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВИ ДИДАКТИКИ ТА ТЕОРІЇ ВИХОВАННЯ

Тема 4. Зміст освіти в середній школі (2 год)

1. Теорія формальної та матеріальної освіти.
2. Основні види формування змісту освіти.
3. Середня освіта у вимірі Нової української школи. Основні складові та ключові компетентності НУШ.
4. Аналіз навчальних планів, програм, підручників і посібників з української мови і літератури (за вибором студента).

Завдання для самостійної роботи

1. На підставі навчально-методичних матеріалів “Зміст освіти в середній загальноосвітній школі” порівняйте зміст середньої освіти в Україні та Нідерландах. Які переваги і недоліки обох систем?

2. Чим, на Вашу думку, НУШ відрізняється від традиційної української школи? В чому її переваги?
3. Ознайомтеся з модельними навчальними програмами з української мови та літератури для 5-6 класів та електронними підручниками до них. Висловіть свою оцінку щодо їх якості.

Список літератури

1. *Бондар В.І.* Дидактика. К., 2005.
2. *Волкова Н.П.* Педагогіка. К., 2007.
3. *Заячківська Н.* Навчально-методичні матеріали “Зміст освіти в середній загальноосвітній школі” для студентів педагогічних спеціальностей. Львів, 2001.
4. *Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л.* Педагогіка: підручник. К., 2003.
5. *Мойсеюк Н.С.* Педагогіка. К., 1999.
6. *Фіцула М.* Педагогіка. К., 2002. С. 91-107.
7. <https://imzo.gov.ua/movno-literaturna-osvitnia-haluz/>
8. https://svitliteraturu.com/board/programi/elektronni_pidruchniki_do_modelnik_h_program_nush/3-1-0-336

Тема 5. Головні методи навчання (2 год)

1. Характеристика методів навчання організації та здійснення навчальної діяльності учнів.
2. Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності.
3. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Інтерактивні методи навчання в сучасній школі: сутність та основні вимоги.

Завдання для самостійної роботи

1. Продемонструйте використання різних словесних методів на уроці української мови (літератури).
2. Оберіть за власним бажанням інтерактивний метод навчання, який варто застосовувати в роботі вчителя-філолога, та продемонструйте його використання з допомогою групи.

Список літератури

1. *Біляковська О.О.* Дидактика середньої школи: Текст лекцій і завдань для самоконтролю та контролю. – Львів, 2011.
2. *Ващенко Г.* Загальні методи навчання. К., 1997.
3. *Волкова Н.* Педагогіка. К., 2007.
4. *Мойсеюк Н.* Педагогіка. К., 2007.
5. *Фіцула М.* Педагогіка. К., 2002 р. С. 118-143.

6. Педагогіка для громадянського суспільства / За ред. Кошманової Т.С. Львів, 2005. С.231-294.
7. *Пятакова Г., Глотов О.* Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі. Тернопіль, 2002.

Завдання для самостійної роботи

1. Продемонструйте використання різних словесних методів на уроці української мови (літератури).
2. Оберіть за власним бажанням інтерактивний метод навчання, який варто застосовувати в роботі вчителя-філолога, та продемонструйте його використання з допомогою групи.

Тема 6. Підготовка вчителя до уроку (2 год)

1. Урок як основна форма організації навчання у школі.
2. Головні типи уроків (за класифікацією В.Онищука) та їх структура.
3. Зміст та види нестандартних уроків.
4. Підготовка вчителя до проведення навчального заняття.

Завдання для самостійної роботи

1. МікрОВикладання: продемонструйте фрагмент уроку української мови або літератури з використанням різних методів навчання.
2. Виконання міні-проєкту №3: “План-конспект навчального заняття з української мови або літератури”.

Список літератури

1. *Волкова Н.П.* Педагогіка. К., 2007.
2. *Караманов О.В.* Визначення головних цілей уроку і виховного заходу. Львів, 2006.
3. *Касьяненко М.Д.* Педагогіка співробітництва. К., 1993.
4. *І. Мицишин.* Форми організації навчання у середній школі. Текст лекції. Львів, 2004. С. 31-35.
5. *Підласий І.П.* Як підготувати ефективний урок. К., 1995.
6. *Сікорський П.І.* Теоретико-методологічні основи диференційованого навчання. Львів, 1998.
7. *Фіцула М.М.* Педагогіка. Тернопіль. 2002. С.158-171.
8. Інтернет-джерела: <https://naurok.com.ua/biblioteka/ukrainska-literatura>

Тема 7. Форми і методи виховання (2 год)

1. Головні форми виховної роботи у школі.
2. Методи виховання та їх класифікація.

3. Соціальні інститути виховання. Сім'я як головний інститут соціалізації дитини.
4. Формальні та неформальні об'єднання дітей і молоді.

Завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте головні форми і методи виховання, використовуючи власні приклади.
2. Сплануйте та підготуйте виховний захід для учнів закладу середньої освіти. Продемонструйте фрагмент виховного заходу.
 - ✓ Для виконання завдання необхідно визначитися, в якому класі проводитимуть виховний захід, обрати тему та форму його організації, окреслити мету, зазначити методи проведення заходу, використане обладнання та літературу.

Список літератури

1. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1994.
2. *Вишневський О.* Сучасне українське виховання. Львів, 1996.
3. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 2005. С. 118-140, 186-208, 228-234.
4. *Ковальчук О., Козут С.* Основи психології та педагогіки. Львів, 2009.
5. Концепція національно-патріотичного виховання PRL: <http://pnpri.edu.ua/ua/files/vr/knpvdm16062015.doc>.
6. *Сухомлинська О.В.* Проблеми теорії виховання дітей і молоді в Україні // Педагогіка і психологія. 1997. № 4.
7. *Стельмахович М.Г.* Народна педагогіка. К., 1985.
8. *Сявавко Є.І.* Українська етнопедагогіка. Львів, 2002.

Тема 8. Педагогічне спілкування (2 год)

1. Головні параметри, стилі та рівні спілкування.
2. Ситуативні ігри з тематики педагогічного спілкування.
3. Основні комунікативні ознаки культури мовлення вчителя.
4. Поняття про педагогічний такт.

Завдання для самостійної роботи

1. Підготуйтеся до тесту для перевірки знань із другого змістового модуля.
2. Наведіть приклади з власного досвіду щодо різних рівнів педагогічного спілкування.

Список літератури

1. *Абрамян В. Ц.* Театральна педагогіка. К., 1996.

2. *Барабаш Ю. Г., Позінкевич Р. О.* Педагогічна майстерність: теоретичні й навчально-методичні основи: Навч. посіб. Луцьк, 2006. PRL: https://pidru4niki.com/90487/pedagogika/kultura_movi
3. *Волкова Н. П.* Педагогіка. К., 2001. С. 493-494
4. *Дубасенюк О. А.* Практикум з педагогіки: навч. посіб. К., 2004.
5. *Заячківська Н.* Педагогіка: збірник тестів: навч.-метод. посіб. Львів, 2011.
6. *Ковальчук Л.* Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник. Львів, 2007.
7. *Мойсеюк Н.* Педагогіка. К., 2007.
8. *Радевич-Винницький Я.* Етикет і культура спілкування. Львів, 2001.
9. *Їржі Томан.* Мистецтво говорити. К., 1989.
10. *Ягунов В. В.* Педагогіка: Навч.посібник. К., 2002. С.182-184.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Міні-проект № 1 Есе “Погляди відомого педагога або письменника на виховання та навчання (на прикладі прочитаного твору)”.

Рекомендовані персоналії: Г.Сковорода, О.Духнович, Т.Шевченко, К.Ушинський, Б.Грінченко, М.Коцюбинський, І.Франко, Леся Українка, Ю. Дзєрович, Г.Ващенко, С.Русова, А.Макаренко, В.Сухомлинський, Я.-А.Коменський, Ж.-Ж.Руссо, Дж.Локк, Й.-Г.Песталоцці, Ф.-В.-А.Дістервег, Й.-Ф.Герbart, М.Монтессорі, Я.Корчак, Дж.Дьюї.

Для виконання завдання необхідно дати коротку біографічну довідку про автора твору (4-5 речень), прочитати його одне або кілька першоджерел та розкрити основні педагогічні ідеї, що впливають із твору, використовуючи при цьому цитати з посиланнями, і зробити власні висновки про педагогічні ідеї та погляди обраного автора.

Обсяг міні-проекту – 2-3 друковані сторінки формату А-4.

Міні-проект № 2 “Мені тринадцятий минало...”

Для виконання завдання необхідно на основі власного досвіду розглянути характерні для цього віку світогляд та психологічні проблеми; взаємостосунки з батьками, учителями, ровесниками; труднощі, які виникали у процесі спілкування; погляди на світ, дружбу, перше кохання тощо.

Обсяг міні-проекту – 2-3 друковані сторінки формату А-4.

Міні-проект № 3 “План-конспект навчального заняття з української мови або літератури”

Для виконання завдання необхідно обрати тему та тип уроку. У плані-конспекті слід визначити мету, методи проведення заняття, засоби, літературу. Доцільно визначити методи оцінювання результатів навчальної діяльності учнів. Хід уроку повинен охоплювати його основні етапи та короткий зміст навчальної діяльності.

Обсяг міні-проекту – 2-3 друковані сторінки формату А-4.

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів передбачає:

поточний контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів на практично-семінарських заняттях –

- доповідь, повідомлення, ґрунтовне розкриття питання – 3 бали;
- активна участь у дискусіях, доповнення – 2 бали;
- доповнення – 1 бал.

Максимальна кількість балів, отриманих на практично-семінарських заняттях, – 18;

тестовий модульний контроль після вивчення кожного з трьох змістових модулів.

Максимальна кількість балів, отриманих на тестуванні, – 24 (12 б. X 2);

перевірку трьох міні-проектів (3 + 2 + 3 бали).

Максимальна кількість балів – 8;

підсумковий тест (екзамен)

Максимальна кількість балів – 50.

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. К., 2008.
2. Волкова Н.П. Педагогіка. К., 2007.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К., 1996.
4. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ ст.”). К., 1994.
5. Закон України “Про освіту”. К., 2002.
6. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 2005.
7. Кузьмінський О., Омеляненко В. Педагогіка: Підручник. К., 2003.
8. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. К., 2007.
9. Педагогіка. Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К., 2003.
10. Фіцула М. Педагогіка. К., 2002.

11. *Ягунов В. В.* Педагогіка: Навч. посібник. К., 2002.

Допоміжна

1. *Абрамян В.Ц.* Театральна педагогіка. К., 1996.
2. *Амонашвілі Шалва.* Педагогічні притчі: виховання серцем. Харків, 2017.
3. *Біляковська О.О.* Дидактика середньої школи: Текст лекцій і завдань для самоконтролю та контролю. – Львів, 2011.
4. *Бойко А.М., Бардінова В.Д., Гриньова М.В., та ін.* Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник / За заг. ред. А.М.Бойка. К., 2004.
5. *Ващенко Г.* Вибрані педагогічні твори. Львів, 1977.
6. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1993.
7. *Галузинський В.М., Євтух М.Б.* Педагогіка: теорія та історія. К., 1995.
8. *Герцюк Д.Д.* Навчально-методичні матеріали до вивчення спецкурсу “Історія школи та освіти в Україні”. Львів, 1999.
9. *Дольто Франсуаза.* Боротьба за дитину. Як уникнути стереотипів і штампів виховання. Харків. 2018.
10. *Дубасенюк О. А.* Практикум з педагогіки: навч. посіб. К., 2004.
11. *Енциклопедія освіти / Ред. В.Г. Кремень.* К, 2008.
12. *Зайченко І.В.* Історія педагогіки. У двох книгах. К., 2010.
13. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>.
14. *Заячківська Н.* Навчально-методичні матеріали “Зміст освіти в середній загальноосвітній школі” для студентів педагогічних спеціальностей. Львів, 2001.
15. *Заячківська Н.* Педагогіка: збірник тестів: навч.-метод. посіб. Львів, 2011.
16. *Караманов О.В.* Визначення головних цілей уроку і виховного заходу. Львів, 2006.
17. *Ковальчук О., Козут С.* Основи психології та педагогіки. Львів, 2009.
18. Конвенція ООН про права дитини. К., 1997.
19. *Костюк Г.* Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К., 1989.
20. *Кузьмінський О., Вовк Л., Омеляненко В.* Педагогіка. Завдання і ситуації: Практикум. К., 2003.
21. *Микитась В.* Давньоукраїнські студенти і професори. К., 1994.
22. *І. Мицишин.* Форми організації навчання у середній школі. Текст лекції. Львів, 2004.
23. *Науменко Ф.І.* Школа Київської Русі: лекції з історії педагогіки для студентів університету. Львів, 1965.
24. *П'ятакова Г., Готов О.* Інтерактивні методики та специфіка їх застосування у вищій школі. Тернопіль, 2002.
25. *Радевич-Винницький Я.* Етикет і культура спілкування. Львів, 2001.
26. *Їржі Томан.* Мистецтво говорити. К., 1989.
27. *Рудницька О.П., Болгарський А.Г., Свистельнікова Т.Ю.* Основи педагогічних досліджень. К., 1998.

28. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навч. посібник. Дрогобич, 2001.
 29. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки. К., 2011.
 30. Скільський Д.М. Історія української педагогіки. Ілюстрований навчальний посібник. Тернопіль, 2012.
 31. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка. Львів, 2002.
 32. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн. Навч. посібник / За ред. О. В. Сухомлинської. – К., 2005.
- Інтернет-ресурси:
- <http://mon.gov.ua>
- <http://www.pedpresa.com.ua>
- https://pidruchniki.com/1878100834951/pedagogika/metodologiya_pedagogiki
- [http://studentam.net.ua/content/view/2233/97/.](http://studentam.net.ua/content/view/2233/97/)
- <https://imzo.gov.ua/movno-literaturna-osvitnia-haluz/>
- https://svitliteraturu.com/board/programi/elektronni_pidruchniki_do_modelnik_h_program_nush/3-1-0-336

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

І. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

1. Педагогіка як наука. Об'єкт і предмет педагогіки. Етапи розвитку та головні категорії педагогіки.
2. Теорії походження виховання.
3. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Поняття про народну педагогіку й етнопедагогіку.
4. Головні методи науково-педагогічних досліджень.
5. Виникнення організованих форм виховання. Виховання і школа країн Стародавнього Сходу.
6. Виховання і навчання в античному світі Середземномор'я. Педагогічні погляди стародавніх грецьких і римських філософів.
7. Виховання й освіта в Європі в період феодалізму. Головні типи шкіл. Виникнення перших університетів.
8. Школа і педагогічна думка епохи Відродження.
9. Педагогічна система Я.-А. Коменського.
10. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо і Д. Локка.
11. Внесок Й. Песталоцці, А.-Ф. Дістервега, І.-Ф. Гербарта в теорію та практику навчання і виховання.
12. Перші школи в Київській Русі. Найдавніші пам'ятки педагогічної думки.
13. Братські школи – осередки національної освіти і культури в Україні кінця ХУІ-ХУІІ ст.
14. Школа Запорозької Січі. Сутність і специфіка козацької педагогіки.
15. Виникнення та діяльність Харківського, Київського, Одеського університетів.

16. Русифікаторська політика царського уряду в галузі освіти в Україні у ХУІІІ - на початку ХХ ст.
17. К. Ушинський – видатний український педагог та просвітитель.
18. Освітня діяльність і педагогічні погляди Б. Грінченка, І. Франка, С. Русової.
19. Становище української школи в Галичині наприкінці ХУІІІ – у 20-30-х роках ХХ ст. Боротьба прогресивних сил за національний характер українського шкільництва.
20. Освітня справа в Україні в період державного відродження (1917-1920).
21. Григорій Ващенко – видатний український педагог.
22. Педагогічна система А. Макаренка.
23. Освітня діяльність і науково-педагогічна спадщина В. Сухомлинського.
24. Поняття про особистість і розвиток людини. Головні чинники розвитку особистості.
25. Вікова періодизація. Особливості фізичного і психічного розвитку учнів різного віку та їхнє врахування у педагогічній діяльності.
26. Сучасні теорії розвитку особистості. Характеристика однієї з них за вибором студента.

II. ОСНОВИ ДИДАКТИКИ

1. Поняття про дидактику. Предмет і головні категорії дидактики.
2. Історичний екскурс до вчень видатних дидактів. Теорія формальної та експериментальної освіти.
3. Середня освіта у вимірі Нової української школи. Основні складові та ключові компетентності НУШ.
4. Поняття і сутність змісту освіти в закладі середньої освіти. Державний та шкільний компонент програмного матеріалу.
5. Нормативні документи, що визначають зміст освіти.
6. Підручник: призначення, структура, вимоги.
7. Характеристика навчальної програми з фахового предмета.
8. Поняття про процес навчання, його характерні ознаки. Головні функції процесу навчання.
9. Головні компоненти процесу навчання.
10. Принципи навчання, їхній об'єктивний характер. Принципи свідомості й активності, систематичності і послідовності навчання: сутність і головні шляхи (правила) їх реалізації.
11. Принципи міцності знань і доступності навчання: сутність і головні шляхи реалізації.
12. Принцип наочності навчання. Сутність і шляхи реалізації принципу науковості навчання.
13. Принципи зв'язку навчання з життям і орієнтації на загальнолюдські та національні цінності.
14. Поняття про метод навчання і методичний прийом. Методи в історії дидактики. Характеристика словесних методів навчання.
15. Головні класифікації методів навчання.
16. Характеристика наочних і практичних методів навчання.

17. Характеристика методів стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
18. Поняття про дидактичні засоби навчання.
19. Поняття про форми організації навчання у середній школі. Становлення і розвиток форм навчання в історичному часі.
20. Урок як головна форма організації навчання в сучасній школі. Типологія і структура уроків.
21. Класифікація уроків за головною дидактичною метою. Поняття про нестандартні уроки.
22. Головні вимоги до уроку. Шляхи вдосконалення уроку на сучасному етапі.
23. Підготовка вчителя до уроку. Планування уроку. Аналіз і самооцінка уроку.
24. Організація навчальної діяльності учнів на уроці: фронтальна, індивідуальна, групова, парна форма роботи. Самостійна робота учнів.
25. Шкільна лекція, семінарські і практичні заняття, навчальні екскурсії та факультативи як форми організації навчання в середній школі.
26. Сутність педагогічного діагностування в середній школі. Функції і педагогічні вимоги до контролю успішності навчання.
27. Основні види, методи і форми контролю. Оцінка й облік успішності знань учнів.
28. Критерії оцінювання знань учнів з мови та літератури за 12-бальною системою.

III ОСНОВИ ТЕОРІЇ ВИХОВАННЯ

1. Виховання як педагогічна категорія. Сутність і головні закономірності виховного процесу.
2. Поняття про принципи виховання. Характеристика принципів народності, культуровідповідності, природовідповідності, гуманізації і демократизації виховання.
3. Поняття мети виховання. Розвиток мети виховання в історичному часі. Мета, ідеал та головні напрями сучасного українського виховання.
4. Українська етнопедагогіка – основа національної системи виховання. Головні шляхи і засоби національного виховання молоді.
5. Суть самовиховання та перевиховання учнів.
6. Поняття про методи і прийоми виховання. Класифікація методів виховання.
7. Характеристика методів формування свідомості.
8. Характеристика методів організації діяльності та формування позитивного досвіду суспільної поведінки.
9. Характеристика методів стимулювання та регулювання поведінки і діяльності учнів.
10. Зміст і головні завдання морального виховання молоді. Формування національної свідомості і самосвідомості учнівської і студентської молоді.
11. Зміст і завдання розумового виховання молоді.
12. Мета, зміст, методи і форми трудового виховання молоді. Система профорієнтаційної роботи в школі.
13. Зміст естетичного виховання учнівської молоді.
14. Зміст і завдання фізичного виховання молоді.

15. Значення екологічного та економічного виховання в сучасній школі.
16. Головні інститути соціалізації особистості.
17. Виховні завдання сім'ї та родини. Традиції родинного виховання в Україні.
18. Виховний процес у позашкільних закладах.
19. Значення церкви у вихованні молоді.
20. Дитячі та юнацькі організації. Їхня роль у соціологізації особистості.
21. Поняття колективу: сутність, ознаки, функції та структура.
22. Стадії розвитку учнівського колективу.
23. Завдання та напрями роботи класного керівника.
24. Педагогічне спілкування. Головні складові і функції педагогічного спілкування.
25. Параметри педагогічного спілкування.
26. Стили педагогічного спілкування.
27. Головні рівні педагогічного спілкування.
28. Педагогічний такт та його ознаки.

Склала: доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Заячківська Н.М.